

zend.
et aanbieden
n verzoening
laten spelen.
vergeven toch
venmaal, dat
vergeven zij
vergeet hoe
voor tijd en
n te danken
or de barm-
wordt staan-
ten geest te
is.
enstknechten
Oosten dik-
aanzienlijke
n daar voor-
gebroken.
Koning Zijn
vraagt van
lag niet met
Vorst over
afrekening
ut hij weet
t op finalen
tschappelijk.
te kapitalen
bedrag van
nd talenten.
bedrag, vele
eëlscht: een
oorloos ver-
t de posten
rdt van zijn
zijn reusach-
een treffend
verhouding.
wij zijn Zijn
evertrouwd,
e eer Zijns
s, want Hij
ditigheid en
en geweest,
schuld nog
gedachten,
onnoemelijk
aanbreekt,
heid, zullen
noeten staan
r voor mil-
der ellende
om zalig te
hamele pen-
od te willen
kkg, en hij
rooter, want
armoede be-
lucht neemt
g van eigen
er hope des
om genade
F. C. M.

groep, die in prof. Sebestyén haar voornaamste woordvoerder heeft, in die landen geen sprake meer is. De predikanten zijn er, wat wij zouden noemen, ethisch, behoudens dan een enkele uitzondering. En bij de gemeentelieden zijn te zeer de Gereformeerde voelthoers afgestompt, dan dat zij dit zouden opmerken. Er rijst dan ook geen verzet tegen een prediking, welke van de Gereformeerde waarheid in meer dan één opzicht afwijkt.

Maar aan den anderen kant vergelijken sommigen den geestelijken toestand, waarin Hongarije zich op het oogenblik bevindt, met dien in ons land, toen Kuyper optrad. Er is nog een massale onderstrooming, welke Gereformerd denkt en voelt. Als men dat eenvoudige volk maar bereiken kan en organiseeren, zal het daar precies zoo gaan als het hier gegaan is. De velden zijn er voor het Calvinisme wit om te oogsten.

Nu zou ik niet gaarne aan het enthousiasme een domper willen opzetten, maar ik geloof, dat beide beschouwingen niet vrij zijn te pleiten van overdrijving.

Om met het eerste gevoel te beginnen. Het valt stellig niet tegen te spreken, dat het gros van de predikanten geen Gereformerd fonds voor hun theologische studie en voor hun prediking hebben. Hoe komt dat? Velen hunner hebben in het buitenland gestudeerd en dan aan zulke universiteiten, waar stipendia of studiebeurzen voor hen beschikbaar worden gesteld. In grooten getale zwermde zij uit naar Duitschland, ook gingen er naar Engeland en speciaal naar Schotland, naar Amerika, naar Nederland, waar tot vóór enkele jaren alleen Utrecht voor hen open stond. Aan de meeste van deze Universiteiten werd een theologie onderwezen, welke de Schrift niet als haar object en kernbron erkende. Vooral het Ritschlianisme werd zoo naar Hongarije overgebracht. Andere predikanten, die hun opleiding geheel in het land hunner geboorte ontvingen, zaten toch aan de voeten van leermeesters, die aan Universiteiten in den vreemde door het Ritschlianisme of een daaraan verwante strooming waren beïnvloed. Indien men nu echter mocht meenen, dat zij vorige Ritschlianen waren geworden, die met kracht van argumenten het Ritschlianisme kunnen verdedigen, vergist men zich. Ik wil mij niet wagen aan een schatting, maar ik durf wel te zeggen, dat de meerderheid van hen, die in het buitenland studeerden, tamelijk vreemd staan tegenover de beginselen, welke zij vandaar hebben meegebracht. Zeker, zij spreken wel gelijk hun buitenlandsche leermeesters spraken. Zij zijn er b.v. aan gewoon gemaakt te hooren, dat men niet heel de Schrift als geïnspireerd of onfeilbaar moet beschouwen. En onwillekeurig laten zij zich in hun vaderland ook wel in dien geest uit. Maar toch hebben die beginselen geen diepen wortel in hen. Zij zijn, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, meer kanalen, waardoor die vreemde stroomingen zijn beëengengaan, dan dat zij overtuigde dragers van die principes zijn geworden. Hun mak Ritschlianisme enz. stuitte in hun eigen land op weinig tegenstand. Strijd staalde hen niet. Zij voelen gewoonlijk de tegenstelling tusschen het oude Calvinisme en de nieuwere theologie niet. Op den duur vormt zich in hen een bezinsel van Calvinistische traditie en Deutsche of andere theologie. Dit mengelmoes brengen zij ook op den kansel. En dat niet om door het gebruik van oude termen en voorstellingen het volk zoet te houden, maar omdat zij zelf er niet bovenuit gekomen zijn. Daarvoor was eigenlijk de studietijd in het buitenland te kort. Met het aanleeren van de taal ging een ruim deel daarvan verloren. In een of andere theologische wereld echt ingeboren — alweer behoudens enkele excepties — deden zij nergens. Het principieele, hetzij naar den eenen of naar den anderen kant is gemeenlijk bij hen zoek. Voor de praktijk hebben zij een kompromis-stand punt gevonden.

Men kan zich dat in ons land met zijn scherpe afbakening van richtingen niet zoo gemakkelijk voorstellen.

De predikanten staan betrekkelijk open voor allerlei richtingen.

De gemeentelieden ook.

Mits een zekere orthodoxe trek maar behouden blijft.

Reformatie in de prediking.

XI.

Het resultaat van onze enquête. IX.

Om nog eens te herhalen de reformatische wenschen, welke het veelvuldigst werden geuit:

1. Het bevindelijk element in de prediking heeft dringend versterking noodig.

2. De prediking dient meer tijdpre-diking te zijn en rekening te houden met de geestelijke stroomingen onzer dagen.

3. Er kome meer bezieling in de prediking.

Daarop nu volgt:

4. De prediking ontsluit meer geheel het Woord Gods.

Sterk is de klacht van onze deelnemers, dat

er in de tekstkenze zoo weinig afwisseling is. Een klacht, die zeker niet nieuw is en waaraan indertijd ook Dr A. Kuyper Sr in „De Heraut“ reeds de noodige aandacht heeft geschoonken. En kunnen wij op onze enquête afgaan, dan is hierin nog geen afdoende verbetering gekomen. Natuurlijk preekt een predikant in eigen gemeente elken Zondag over een anderen tekst. Maar, zoo schrijven enkele inzenders, het is opmerkelijk, wanneer men bij verschillende predikanten kerkt, wordt zelden een tekst afgelezen, waarvan men denkt: daarover heb ik nu nog nooit hooren preeken. Kras is het zeer zeker, dat iemand binnen den tijd van een half jaar vijfmaal hoorde preeken over den scherpen doorn in het vleesch bij Paulus, een ander driemaal in een jaar over Jozua, die met vuile kleederen was bekleed. Een lezeres heeft in haar leven al verscheidene malen als tekst hooren kiezen: Spreuken 30:24—28 (over de kleinste dieren der aarde: de mieren, de konijnen, de sprinkhanen, de spinnekop). Zij vraagt mij, of ik daarvoor een reden kan opgeven, wijl dit overigens toch niet zulk een gewone tekst is. Nu, misschien zou ik dit wel kunnen, maar voor de zaak zelf heeft dit geen belang. Over het geheel zijn volgens onze enquête de wonderen des Heeren geliefde teksten en inzonderheid de genezing van het dochtertje van de Kananeesche vrouw. Het hoofdstuk, waaruit het meest gepreekt wordt, zou zijn Romeinen 8 en voor vervolgstoffen zouden het meest in aanmerking komen de 7 brieven aan de gemeenten in Klein-Azië.

Het zou opzichzelf niet ondienstig zijn, wanneer hierover eens een statistiekje kon worden gegeven. Er zijn in vele kerken broeders, die sinds jaren hebben opgeteekend, waarover is gepreekt. Als eens een vijftientig- of een tiental van die broeders mij een lijstje wilden toezenden, zouden deze gegevens zeker waardevol materiaal bieden.

Overigens geven we gaarne de vraag door, welke ons in vele brieven werd gesteld: „waarom blijven zoo groote gedeelten van de Schrift „onbepreekt“? „Waarom brengt de prediking ons niet meer den rijkdom van het Woord?“

Intusschen zou ik wel den raad willen geven in alle bescheidenheid er met eigen predikant over te spreken, indien men een bepaald gedeelte van de Schrift gaarne hoorde uitleggen. De ervaring zal wel uitwijzen, dat onze predikanten met zulke wenschen als het mogelijk is rekening houden. Ik zou voorbeelden kunnen noemen.

De proef op de som.

In ons nummer van 19 Oct. j.l. gaven we een korte uiteenzetting van de wijze, waarop Ds van den Brink polemiek voert.

Wij meenden hierin een methode te ontdekken.

Zonder zweem van bewijs flapte hij er de eene beschuldiging na de andere uit. Volgt er dan tegenspraak, dan brengt hij die ter kennis van zijn lezers. Verontschuldigen biedt hij echter niet aan. De zaak is met de vermelding van wat uit het antwoord zijner opponenten voor hem kwam vast te staan afgeloopen. Hij blikt of bloost er niet bij. Hij wacht slechts op de gelegenheid om dit spelletje van nieuws te beginnen.

Ds van den Brink heeft betreffende deze onze kijk op zijn methode in het vóórlaatste nummer van „W. en G.“ de proef op de som geleverd.

Daar deelt Ds van den Brink als „rectificatie“ mede, dat blijkens informatie van bevoegde zijde verkregen. Dr van der Horst niet met attestatie van de schismatische Kerk van Amsterdam-Zuid naar de Gereformeerde Kerk van Amsterdam is gegaan. Begrijpelijkwijze gebruikt hij een andere terminologie. Maar zakelijk komt het hierop neer.

Bij deze mededeeling blijft het.

Elke betuiging van leedwezen over zijn onjuist bericht blijft achterwege.

Toch ware hij daartoe en tegenover zijn lezers en tegenover de Gereformeerde Kerk van Amsterdam verplicht.

Hij stelde het immers voor als zou die kerk attestaties van schismatische kerken accepteren.

Dat is weer een van die voorstellingen, die er op berekend zijn verdeeldheid te zaaien.

Maar enfin, onwaarheid één tot drie zijn nu achterhaald.

Eerst werden ze gelanceerd, daarna werd pas geïnformeerd of ook misschien gewacht tot informaties binnenkwamen.

Dat is wel de gemakkelijkste manier om over iets te worden ingelicht.

Doch niet de fraaiste en fijnste.

Bovendien zijn onwaarheid vier tot zes nog niet teruggenomen.

Voorloopig gesloten.

Ons stukje „De proef op de som“ hadden we voor ons vorig nummer ingezonden.

Doch, wat Ds v. d. Brink in het laatste nummer van „W. en G.“ aan ons adres schrijft, geeft ons geen aanleiding er eenige verandering in aan te brengen.

Eenig nieuw gezichtspunt opent Ds v. d. B. niet. De discussie is op het doode punt gekomen en daarom sluiten we haar.

Voorloopig, zeiden we hierboven.

Want iets definitiefs kan in deze moeilijk vast gesteld worden.

Natuurlijk attendeeren we in het geheel niet op wat een inzender in dat blad uit een partikulier-gesprek met Dr v. d. H. mededeelt.

Wanneer zal „W. en G.“ ophouden met partikuliere gesprekken te opereeren?

Zelfrespekt moest dat verbieden.

Geen tegenspraak.

Een tijdje geleden hebben we tegenover „De Waarheidsvriend“ verzekerd, dat Dr Kuyper nooit heeft geleerd, dat alle gedoopte kinderen wedergeboren zijn.

Gaarne wilden wij, dat ter zuivering van de atmosfeer, eerst deze kwestie werd afgehandeld. „De Waarheidsvriend“ ging daarop tofnoetoe niet in.

Aan ons verzoek, om bewijs, dat Dr Kuyper deze gedachte wel heeft gekoesterd en gepropageerd, werd door het blad niet voldaan.

Ook anderen bleven dit bewijs schuldig.

Want wel zond een predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerk ons eenige citaten, waaruit blijkt, dat Dr Kuyper de opvatting huldigt, welke men als leer der veronderstelde wedergeboorte aanduidt.

Maar daarin stond niet, dat alle gedoopte kinderen wedergeboren zijn.

Alzoo: onze verzekering werd niet weersproken.

Dit zij hier uitdrukkelijk gekonstateerd.

Wel ware het ons aangenaam geweest, indien „De Waarheidsvriend“ als een echte waarheidsvriend ook in deze aan de waarheid getuigenis had gegeven.

Of is het blad nog altijd zoekende in de werken van Kuyper?

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Is de verheerlijkte Jezus nog vatbaar voor lijden?

Deze vraag, die me gedaan werd door een moeder, uit naam van haar dochter, en die de eenige is, welke ik nog in voorraad heb, is zeker nog niet bij zoo vele van m'n lezers opgekomen.

Toch is het niet zoo vreemd, dat ze opkomt.

Als we denken aan Jezus' belofte, dat Hij, ook na Zijn terugkeer tot den Vader, met de Zijnen wezen zou al de dagen tot aan de voleinding der wereld; als we van Hem lezen, als van den goeden Herder, die de Zijnen kent, en als van den Hoogepriester, die medelijden kan hebben met hunne zwakheden, en die voor hen tusschentreedt bij den Vader; en daarbij dan bedenken, dat onze Heere Jezus Christus, bij Zijn verheerlijking, hoeveel er toen ook bij Hem veranderde, toch waarachtig mensch is gebleven — dan voelen we de neiging bij ons opkomen, om Hem nog altoos toe te kennen alle mogelijke affecten, die wij hebben, en waaraan ook Jezus, toen Hij nog op aarde was, toonde in 't geheel niet vreemd te zijn.

Wat Jezus als Herder en voorbiddende Hoogepriester voor de Zijnen in den hemel is en doet, dat kan, zoo redeneeren we licht, toch evenmin buiten zijn hart omgaan, als Zijn ontfermend ingaan op hun lijden en hun nooden, toen Hij nog op aarde was. En dus moet alle smart bij de Zijnen wel een schaduw van droefheid werpen ook in Zijn menschelijke ziel.

Nu moeten we stellig, naar al wat de Schrift ons hier openbaart, onverzettelijk vasthouden aan de waarachtigheid van Jezus' menschelijke natuur na Zijn hemelvaart, en even onverzettelijk aan de innige gemeenschap, die onze Heiland in den hemel maakt met Zijn volk op aarde.

Neen, die gemeenschap der liefde gaat zeker niet buiten Jezus' hart om.

Ze doet dat veel minder dan onze gemeenschap met Hem buiten ons hart omgaat.

Rijker en teerder meeleven, dan er bij Jezus is met elk der Zijnen kan er zelfs bij de innigst liefhebbende moeder niet zijn met haar lijdend kind.

Maar dat alles neemt niet weg, dat er voor lijden bij onzen Heere Jezus Christus geen plaats is; zelfs niet in den vorm van medelijden.

Dit volgt reeds hieruit, dat er bij Jezus alleen plaats was voor het lijden van den Borg en Middelaar van Zijn volk.

Ander dan borgtochtelijk lijden heeft Christus nooit gekend.

En dat borgtochtelijk lijden hield op, toen Jezus alle gerechtigheid had volbracht.

Daarmee was alle lijden voor Hem ten einde.

Alle lijden bij Jezus, nadat Hij voor de Zijnen de volle straf der zonde leed, en aan 't kruis uitriep: „Het is volbracht!“ zou onrecht jegens Hem zijn.

Voorts is elke gedachte, als kon er nu nog door Hem geleden worden, in tegenspraak met den staat, waartoe onze Middelaar sinds Zijn hemelvaart geraakte.

De staat der heerlijkheid, die reeds met Zijn opstanding uit de dooden aanving, werd met Zijn hemelvaart en daaropvolgend plaatsnemen aan Gods rechterhand volkomen.

En die volle verheerlijking Zijner menschelijke natuur sluit haar volkomen zaligheid in.

In den hemel is geen plaats voor droefheid of